

Arvoisa Kansliapäällikkö, Hyvät yliopistolaiset ja yliopiston ystävät,

Dear Permanent Secretary, Ministry of Education and Culture, Members of the University Community and University's Friends,

Lämpimästi tervetuloa Lapin yliopiston akateemisen lukuvuoden avajaisjuhlaan salissa ja etäyhteyden päässä!

Warmly welcome to our University's opening ceremony! Please note that there will be a press release in English.

Erityisesti toivotan uudet opiskelijat tervetulleiksi Lapin yliopistoon. Uskon, että yliopistomme yhteisöllisyys tekee opiskeluajasta hyvin antoisan. Yhtä lailla tervetuloa opintojaan jatkavat ja yliopiston yksi keskeinen pääoma, henkilöstö!

Maailma on viime vuosina osoittanut arvaamattomuutensa mutta toivotaan, että saamme tulevana ja tulevina lukuvuosina opiskella ja työskennellä kampuspainotteisesti, toisiamme kohdaten. Toki työ ja opiskelu tapahtuvat myös digitaaliset mahdollisuudet hyödyntäen.

Hyvät kuulijat,

Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Heinäkuussa uutisoitiin, että alle puolet suomalaisista nuorista uskoo ihmiskunnalla olevan kykyä tai halua ratkaista globaaleja haasteita. Meillä on toden totta suuria kysymyksiä yhdessä ratkaistavaksi:

Kuinka rakennamme rauhaa? Miten ratkaisemme ilmastokriisin? Miten vastaamme energiakriisiin? Miten olemme mukana ratkaisemassa toimeentulon haasteita? Miten edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-

arvoa? Entä, kuinka voitamme pandemiat ja luomme uskoa tulevaisuuteen epävarmuuden aikana?

Aikamme kysymykset ylittävät perinteiset tavat, jolloin tarvitaan niiden ratkaisemiseksi perinteisistä rajoista, kulttuureista ja kielistä riippumatonta kansainvälistä yhteistyötä.

Lapin yliopisto panostaa kansainvälisissä yliopistoverkostoissa toimimiseen ja vaikuttamiseen. Me yliopistolaiset teemme yhteistyötä niin Euroopassa kuin ympäri maailmaa. Katsomme karttaa usein niin, että keskeltä löytyy päiväntasaajan sijaan pohjoisnapa. Olemme siirtyneet aikakauteen, jossa Pohjoisen ja arktisen arvo tunnustetaan paremmin. Mikäli katsomme tekoja, niin pohjoisen intressi on suuri varsinkin kansainvälisillä kumppaneilla.

Yliopistostamme löytyy myös hyvää esimerkkiä:

- **Arctic Five** on viiden naapuriyliopiston; Lapin, Uumajan, Oulun, Luulajan ja Tromssan yhteistyöverkosto, jonka yhtenä tavoitteena on edistää arktisen alueen tiedontuotantoa ja tiedon käyttämistä kansallisessa ja EU-tason päätöksenteossa. Pohjoiseurooppalainen verkosto kattaa lähes 100000 opiskelijaa ja 13000 henkilöstön jäsentä. Verkoston koulutus- ja tutkimuspotentiaali on suuri. Yliopistossamme onkin nimetty ensimmäiset Arctic Five professorit ja vastuuhenkilöt.
- Vastaavasti 180 korkeakoulutoimijan muodostama arktinen yliopistoverkosto **UArctic** tekee pohjoista tutkimus- ja koulutusyhteistyötä arktisen osaamisen ja yhteisöjen elinvoimaisuuden puolesta. Tämä globaali verkosto on yli 20 vuotias ja sen piirissä on opiskelijoita 1,8 miljoonaa. UArctic professorit on nimetty ja globaalin verkoston koordinaatio on Lapin yliopistossa.

Yliopistomme yksi keskeinen profiiliin kivijalka kiteytyy *arktisen ja pohjoisen muutokseen*. Arktinen alue kohtaa esimerkiksi ilmastomuutoksen vaikutukset erityisen voimakkaasti. Arktinen osaaminen yliopiston tehtävänä tulisi entisestään vahvistua, koska globaali paine tehtäväalueella on merkittävästi vahvistunut ja toisaalta omat aikaansaannoksemme ovat olleet hyviä. Hyvin keskeinen alue tulevaisuudessa on ns. pehmeä turvallisuus, johon meillä on paljon annettavaa.

Maaliskuussa kansainvälinen yhteistyömme muuttui merkittävästi. Lapin yliopisto jäädettiin, muiden yliopistojen tavoin, kaiken institutionaalisen yhteistyön venäläisten ja valkovenäläisten yliopistojen sekä muiden organisaatioiden kanssa. Tämä tapahtui opetus- ja kulttuuriministeriön antamien selkeiden suositusten mukaisesti. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen tutkimuksen kannalta tärkeät kenttätööt olivat jo valmiiksi vaikeutuneet koronapandemian takia. Nyt yhteistyö loppui valtion kanssa, joka kattaa yli puolet arktisen maa-alueen pinta-alasta.

Ukrainaa on tuettava kaikin tavoin. Yliopisto on osoittanut tukensa ukrainalaisille paitsi tekemällä lahjoituksen yhdessä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa sodan uhrien auttamiseksi, myös tarjoamalla Suomeen paenneille Ukrainan kansalaisille maksutonta opintotarjontaa koko korkeakoulukonsernissa. Laajemmin kyse on ollut yhdessä tekemisestä ja yhteistyöstä suomalaisessa korkeakoulukentässä.

Yhteistyössä syntyy eräänlaista uuden ajan empatiaa, jonka luominen on yliopistoille luonteva tehtävä, onhan tiede perusluonteeltaan kansainvälistä, ja sivistys yliopistojen perustuote. Sivistystä on kyky toimia toisia kohtaan kunnioittavasti ja avarakatseisesti. Siksi sivistyksen turvin voimme rakentaa meille vielä jokseenkin tuntematonta tulevaisuutta luottavaisin mielin. Sivistys todellakin voi kantaa myös yli erilaisten kriisien.

Selvää on, että kansainvälisen yhteistyön on vastaavasti vahvistuttava globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Erilaisten eurooppalaisten yliopistoverkostojen merkitys jää nähtäväksi. Verkostoyhteistyön avulla voidaan kuitenkin luoda uudenlaisia yhteistyö- ja koulutusmahdollisuuksia. Yliopistot voivat olla yhtenä keskeisenä veturina pitkässä, kansainvälisyyttä edistävässä tulevaisuusjunassa.

Meidän tulee olla myös sisällöllisesti houkutteleva vaihtoehto, jolloin tarvitsemme yhteistyötä kääntääksemme katseet koko Suomea kohden. Panostamme yliopistona myös siihen, että kansainväliset opiskelijat tulevat maailmalta Lappiin ja ylipäättänsä Suomeen. Eri tavoin mieleenpainuvaa ehkä ristiriitaistakin on se, että kysyttäessä Suomeen tulleet kansainväliseltä opiskelijalta ”mikä oli parasta, kun olit Suomessa vaihdossa? ... niin vastauksena saattaa kuulua: Lapin matka”.

Hyvät yliopiston ystävät,

Lapin yliopisto on Euroopan unionin pohjoisin yliopisto. Edellä kuvatun globaalin ulottuvuuden lisäksi pyrimme olemaan koko maakunnan asialla. Yliopisto on siten kansainvälinen, mutta myös kansallinen ja paikallinen toimija.

Vaikutamme tieteellä, taiteella ja tutkimuspohjaisella koulutuksella. Esimerkkejä: Teemme lukioyhteistyötä kuntien kanssa, tuemme Kemin elinvoimaa ja rakennemuutosta kumppanuussopimuksella ja kesäyliopistomme toimii muun muassa Torniossa sekä rajayhteistyön tukemisessa. Lisäksi pyrimme kehittämään yliopistokaupunki Rovaniemeä ja mahdollisuuksia koko alueen parhaaksi. Käytännössä teemme monenlaista hakeyhteistyötä ja yliopisto vaikuttaa suoraan tai toisaalta yhteisomistajuutensa kautta Lapin ammattikorkeakoulun toimintaan.

Yliopistollamme on merkittävä rooli pohjoisen elinvoiman edistäjänä. Saimme kiitosta vaikuttavasta toiminnasta alueellamme myös Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen auditoinnissa, jonka tulos julkaistiin tämän vuoden alussa. Vaikuttaa siltä, että olemme yliopisto, jolla on vahva paikka suhteessa yrityksiin, yhdistyksiin ja julkisektorin toimijoihin. Tämä laatupalaute tuli vahvasti sidosryhmien kertomana.

Toimimme yhteiskuntavastuuta kantaen. Yhtenä osoituksena on yliopiston ja ammattikorkeakoulun uusi pohjoissaamen kielen opintokokonaisuus, joka alkaa tänä syksynä. Opintokokonaisuus on alueellemme merkittävä, sillä sen avulla voidaan vastata esimerkiksi saamenkieltä taitavien opettajien ja sosiaali- ja terveydenhoidon työntekijöiden pulaan.

Merkityksellistä on sekin, että saimme erityispedagogiikan alan koulutusvastuuta, jolla vastataan pätevien erityisopettajien tarpeeseen paitsi koko maassa niin myös Lapissa, jossa tarve on kasvava esimerkiksi alueen opettajakunnan ikärakenteen ja uuden lukiolain vaikutusten vuoksi. Yhtä lailla kokonaisuus edistää saamenkielisten erityisopetukseen pätevöitymistä ja mahdollistaa jopa kolmoispätevyyteen eli luokanopettaja, erityisopettaja ja erityisluokanopettaja.

Tällä hetkellä Suomessa on neljä korkeakoulukonsernia. Yhdessä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa olemme korkeakoulukonserni, jonka erikoisosaaminen kohdistuu arktiseen globaaliin vastuullisuuteen, kestävään

matkailuun sekä tulevaisuuden palveluihin ja etäisyyksien hallintaan. Meillä on yhteinen strategia. Molempien korkeakoulujen toiminta on Lapin elinvoimalle kallisarvoista, koska yhteiset mahdollisuutemme tukevat veto- ja pitovoimaa ja lisäävät vaikuttavuutta. Aivan oleellista on edistää korkeakoulukonsernin työtä keskittyen osapuolten omiin vahvuuksiin, jolloin kehittyvällä yhteistyöllä mahdollistetaan siirtyminen seuraavalle tasolle laadusta tinkimättä.

Lapin vetovoimalla menee tällä hetkellä hyvin: viime vuonna olimme maakuntana muuttovoittoisia, lienee ensimmäistä kertaa sitten 1960-luvun. Esimerkiksi yliopistokaupunki ja laajemmin koko Lappi näyttävät muodostavan mielekkään ekosysteemin, jossa voi elää, opiskella ja tehdä töitä eikä pelkästään vierailla. Käytännössä ympäristö ja puhtaus, työn tekemisin mahdollisuudet (läsnä tai etä), digiloikka ja saavutettavuus ovat positiivisia voimia. Kestävän kehityksen vaateet kaikkienensa siirtävät ihmisten katseita kohti pohjoisia mahdollisuuksia.

Jatkossa tarvitsemme toki konkreettisia toimia. Keinoja on monia, mutta esimerkiksi Lapissa tarvitaan eri toimijoiden toisiaan tukevia käytänteitä ja yhteistyötä (mm. rekrytointi, markkinointi), jotta mainittu suunnanmuutos voisi vahvistua. Mielikuvat ihmisten päissä ovat usein kovin pinttyneitä, mutta tulevaisuuden tekemistä tulee käydä Suomena, eikä piirikunnallisena ”sulle-mulle” -kisana alueiden välillä. Tämä on yhteiskuntavastuuta ja -takuuta koko maasta, jossa pohjoiset länsinaapurit osoittavat meille esimerkkiä.

Hyvät avajaisvieraat,

Lopuksi voidaan todeta, kuinka Lapin yliopisto muodostaa yhdessä kansallisten ja kansainvälisten kumppanien sekä sidosryhmien kanssa kokonaisuuden, tehden vaikuttavaa työtä **Pohjoisen puolesta - maailmaa varten**. Kyllä, olemme kokoamme suurempia sekä varsin erinomainen kumppani ja investointikohde sekä yliopistona että korkeakoulukonsernina.

Käytän tilaisuuden hyväksi ja Kiitän vielä lämpimästi kaikkia niitä yhteisöjä, yrityksiä ja yksityishenkilöitä, jotka osallistuivat Lapin yliopiston hiljattain päättyneeseen varainhankintakampanjaan. Varsin haasteellisessa yhteiskuntatilanteessa toteutettu varainhankinta oli onnistunut, kun maltillisesti

toimien teimme historiamme parhaan kampanjan. Eritavoin saatu tuki edistää tiedettä, siihen pohjautuvaa opetusta sekä taiteellista toimintaa. Yliopistolla tehtävä työ on tukenut pohjoisia yhteiskuntia, yhteisöjä ja elinkeinoelämää jo yli neljäkymmenen vuoden ajan.

Keskeisin osa tärkeän työmme mahdollistavista resursseista tulee valtion perusrahoituksesta. Ensi keväänä koittavat jälleen eduskuntavaalit, jonka jälkeen Suomella on seuraava hallitus. Toivon, että tuleva hallitus on tiede- ja koulutusmyönteinen, koska yliopistot voivat tuottaa ratkaisuja keskeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Ratkaisuja haettaessa on toki täysi ymmärrys sille, että samanaikaisesti tulee turvata toimeentuloa, energiaa, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yhdessä on huolehdittava esimerkiksi siitä, ettei korkeakoulutuksen laatu laske. Yliopistojen perusrahoituksen tason turvaamalla Suomi panostaa myös tutkimukseen, joka pidemmässä kaassa turvaa kansallisen kilpailukykyämme. Kyse on lopulta sivistyksestä, joka tunnetusti kantaa yhteiskuntia eteenpäin. Yliopistoihin, tutkijoihin ja opiskelijoihin panostaminen on aito investointi sivistykseen ja tulevaisuuteen – viedään yhdessä tätä viestiä eteenpäin.

Hyvää lukuvuotta kaikille, julistan akateemisen lukuvuoden 2022-2023 avatuksi!